

Neden Patlamadan Korunma Dokümanı Hazırlamalı

Öğr. Gör. Atilla Uçan

B Sınıfı İş Güvenliği Uzmanı

Üsküdar Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Fakültesi

İş Sağlığı ve Güvenliği Öğretim Görevlisi

Atilla.ucan@uskudar.edu.tr

ATEX Nedir ?

ATEX, Fransızca “ATmosphéres EXplosives” kelimelerinin ilk hecelerinin birleşiminden oluşmuş bir kelimedir ve Patlayıcı Atmosferler anlamına gelmektedir.

ATEX yangınları normal yangınlardan 10 ile 100 kat arasında daha hızlı yayılma özelliğine sahiptir. Bu açıdan bakıldığında ATEX yangınlarını durdurmanın en etkili yolu yangını çıkmadan engellemektir.

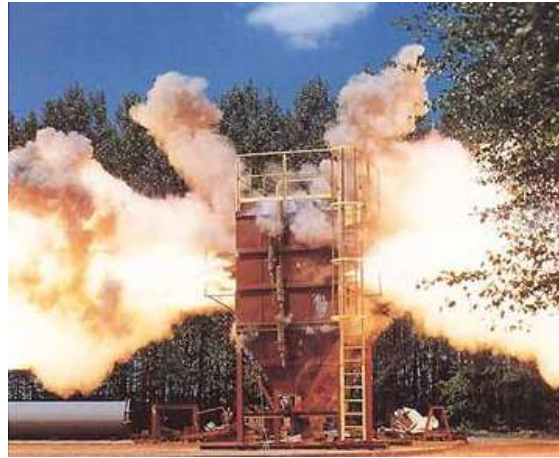
ATEX Patlaması Örneđi

Imperial Sugar şirketinde 2008 yılında yaşanan ATEX patlaması sonucunda çıkan kazada 14 kişi hayatını kaybetti. Patlama Amerika tarihinin son 100 yüzyıl içerisindeki en büyük ölümlü toz patlaması kazası oldu.

ATEX Yangınları Nasıl Önlenebilir ?

ATEX yangınlarını önlemek için Patlayıcı Atmosferler oluşabilecek ortamlarda ex-proof ekipmanları kullanılmalı, yangın sensörleri konulmalıdır.

Tesisin bütün bu düzenlemeleri yapması için öncelikli olarak yetkili kişiler tarafından yapılmış bir Patlamadan Korunma Dokümanı'na ihtiyacı vardır.

Ex-Proof Nedir?

Ex-proof (explosion proof) yani patlamaya dayanıklı terimi, patlamaları engelleyebilen ve ortaya çıktıklarında patlamalara dayanabilen elektrikli ve elektriksiz ekipmanları tanımlar. Ex-proof olarak sertifikalandırılmış bir elektrikli ürün, bu ürünün içinde oluşabilecek belirli bir gaz veya buharın patlamasına dayanabilecek şekilde tasarlanmıştır.

Ex-Proof ürünler aynı özellikteki normal ürünlere göre çok daha pahalıdır ve bakımları önemlidir. Doğru bakımı yapılmayan ex-proof bir ürün ex-proof olma özelliğini kaydeder.

Patlamadan Korunma Dokümanı Nedir?

Patlamadan korunma dokümanı, 30.04.2013 tarihli 28633 sayılı resmi gazetede yayımlanan “Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik” kapsamında hazırlanmaktadır.

“**MADDE 10 – (1)** İşveren, 6’ncı maddede belirtilen yükümlülüğünü yerine getirirken, ikinci fıkrada belirtilen hususların yer aldığı **Patlamadan Korunma Dokümanını hazırlar.**” kapsamında hazırlanması gereklidir.

Patlayıcı Ortam oluşabilecek bütün tesislerde **Patlamadan Korunma Dokümanı hazırlanması yasal olarak şarttır.**

Patlamadan Korunma Dokümanı Nedir?

Patlamadan Korunma Dokümanı hazırlanırken Tehlikeli bölge sınıflandırılması çalışmaları için aşağıda belirtilen standartlar içerisinde belirtilen hesap yöntemleri doğrultusunda gerçekleştirilir.

TS EN 60079-10-1:2015 Patlayıcı ortamlar- Bölüm 10-1: Tehlikeli bölgelerin sınıflandırılması-Patlayıcı gaz atmosferler

TS EN 60079-10-2 Patlayıcı ortamlar- Bölüm 10-2: Tehlikeli bölgelerin sınıflandırılması-Yanıcı toz atmosferler

Patlamadan Korunma Dokümanı Nedir?

TS EN 60079-10-1 ve TS EN 60079-10-2 standartlarına göre yapılmayan Patlamadan Korunma Dokümanları yasal yükümlülüğü yerine getirmediği için geçersizdir. Bu standartlara uygun olmayan standartlarla doküman hazırlanamaz.

Ayrıca 2009 yılında çıkartılan TS EN 60079-10-1 ve TS EN 60079-10-2 standartları eski standartla yapıldığı dokümanda **geçersizdir**. Hazırlanan eski standartlar yenilenmelidir.

Neden Patlamadan Korunma Dokümanı Hazırlamak Gerekiyor ?

Patlamadan Korunma Dokümanı, tesisin ATEX atmosferi oluşabilecek ortamlarda yapacağı yatırımlar için karar vermesine yardımcı olur.

ATEX atmosferinde alınacak bütün ex-proof ürünler için Patlamadan Korunma Dokümanı üzerinden karar verilmeli, ona göre alınmalıdır.

Patlamadan Korunma Dokümanı olmadan yapılacak yanlış bir ekipman tercihi tesise çok büyük maddi kayıplara sebep olacaktır.

Patlamadan Korunma Dokümanı Hazırlamamanın Kanuni Cezası Nedir?

20/6/2012 tarihli, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında Patlamadan Korunma Dokümanı bulunmayan kuruluşlara **faaliyet durdurma ve 89.629 TL'ye** varan idari para cezaları uygulanabilmektedir.

Şirket eğer verilen maksimum ceza olan 89.629 tl'lik cezadan sonra da Patlamadan Korunma Dokümanı hazırlamazsa tesis Patlamadan Korunma Dokümanı hazırlayana kadar kapatılır.

Kimler Patlamadan Korunma Dokümanı Hazırlayabilir?

Kanunlarımıza göre Patlamadan Korunma Dokümanı hazırlamak için herhangi bir mezuniyet, belge veya iş güvenliği sınıfı aranmamaktadır.

Ülkemizde isteyen herkes Patlamadan Korunma Dokümanı hazırlayabilir.

Kimler Patlamadan Korunma Dokümanı Hazırlamalı?

Patlamadan Korunma Dokümanı hazırlayabilmek için Bakanlığın açtığı veya Bakanlık onaylı eğitim yerlerinden en az 45 saat Patlamadan Korunma Dokümanı hazırlama konusunda eğitim almış, sonrasında yapılan sınavdan başarı ile geçip Patlamadan Korunma Dokümanı hazırlayabilir sertifikası alan kişiler hazırlamalıdır.

Bu kişiler dışında hazırlayan kişilerin hazırladığı Patlamadan Korunma Dokümanları hazırlayan kişi bu eğitimi alana kadar askıya alınmalıdır.

Kimler Patlamadan Korunma Dokümanı Hazırlamalı?

Dokümanları eğitim almış sertifikalı kişilerin hazırlaması Patlamadan Korunma Dokümanı'nda yapılacak hataları minimuma indirerek Patlamadan Korunma Dokümanı'na göre yatırım yapacak tesislerin yaşayabileceği para kaybını minimuma indirecektir.

Ülkemizde yanlış ex-proof ekipman seçimi yüzünden her sene çok büyük zararlar yaşanmakta, patlayıcı ortamın güvenliği risk altına alınmaktadır.

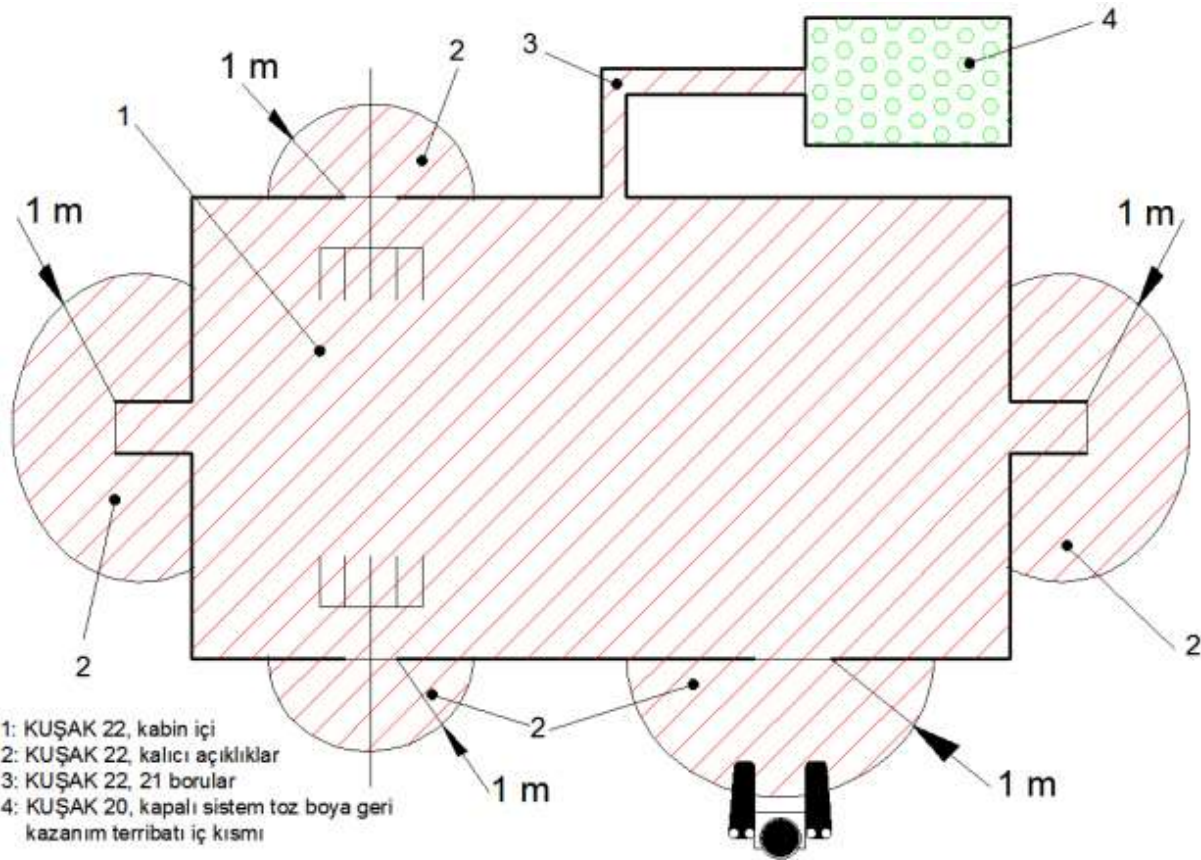

Patlamadan Korunma Dokümanı Nasıl Hazırlanmalı ?

Patlamadan Korunma Dokümanı'nda tesiste kullanılan kimyasalların güvenlik bilgi formları (MSDS) olmalı, sonrasında kaçak kaynağı olabilecek bütün kaynaklar ile ilgili hesaplamalar TS EN 60079-10-1 ve TS EN 60079-10-2 standartlarına göre hesaplanmalıdır. Bu standartlara göre yapılan hesaplamalardan tehlikeli bölgeler ortaya çıkmalı ve son olarak bu tehlikeli bölgelerden oluşan tehlikeli bölge haritası yapılmalıdır.

Bütün Patlamadan Korunma Dokümanlarında tehlikeli bölge haritası bulunmalıdır.

Örnek Tehlikeli Bölge Haritası

Sonuç Olarak:

- Patlamadan Korunma Dokümanı hazırlamak kanuni olarak para cezası ve tesisi kapatma cezası olan bir yasal gerekliliktir.
- Patlamadan Korunma Dokümanı hazırlamak şirketin yapacağı yatırımlar konusunda doğru karar vermesini sağlamaktadır.

-Patlamadan Korunma Dokümanı'nı Bakanlık eğitimine katılmış ve bu eğitimlerden sertifika kazanmış kişiler yapmalıdır. Konu hakkında uzman olmayan kişilere doküman yaptırmak şirketi büyük zararlara uğratar.

- Patlamadan Korunma Dokümanı TS EN 60079-10-1 ve TS EN 60079-10-2 standartlarına uygun yapılmalıdır. Bu standartlara uygun yapılmayan dokümanlar geçersizdir.

-Hazırlanan Patlamadan Korunma Dokümanı'nda şirkette kullanılan Kimyasalların Güvenlik Bilgi Formu bilgileri, tehlikeli bölgelerin hesaplamaları ve tehlikeli bölge haritası bulunması gerekmektedir. Bu bilgilerden herhangi birinin bulunmadığı doküman yetersizdir.

**DİNLEDİĞİNİZ İÇİN
TEŞEKKÜR EDERİM**